

Nr 319.

Av herr **Mosesson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 253, med förslag till lag med vissa bestämmelser om tryckta skrifter vid krig eller krigsfara.

Det förslag till lag med vissa bestämmelser om tryckta skrifter vid krig och krigsfara, som innehålles i propositionen nr 253, innebär enligt min mening ett erkännansvärt försök från regeringens sida att tillmötesgå vissa önsknningar, som från skilda håll framförts, att ej annat än i trängande nödfall ikraftsätta vad som i det vilande grundlagsförslaget sägs om förhandsgranskning och utgivningsförbud vid krig och krigsfara. Såsom sådant tillmötesgående betecknar jag de förtydliganden och ändringar, som skett i nu föreliggande lagförslag, samt följande yttrande i motiveringen: »Det är emellertid av största vikt, att det administrativa ingripandet i pressens verksamhet göres endast i de fall och i den utsträckning det är oundgängligen nödvändigt. Värdet av den ansvarsmedvetna pressens stöd för regeringens utrikespolitik i ett för landet farligt läge ökas tydligen, om det såväl för pressen själv som för allmänheten är uppenbart, att detta stöd gives efter egen omprövning och av fri övertygelse.»

Ett annat uttryck för denna vilja att icke i oträngt mål ingripa i den lojala pressens yttrandefrihet är ock det skisserade förslaget att inrätta en särskild nämnd av pressmän, som skulle vara ett organ för pressens självdisciplin.

Många fejder skulle ha varit onödiga inom landet, om den försiktighet, som präglar det nu framlagda förslaget till tillämpningslag, ett år tidigare kommit till uttryck.

I det läge, som råder, vågar jag för min del dock ej yrka avslag på vilande grundlagsförslag eller på mera väsentliga förändringar av föreliggande lagförslag. Vid »krigsfara», »överhängande krigsfara» eller »då riket befinner sig i farlig belägenhet» måste landets regering ha laglig rätt till ingrepp genom förhandsgranskning av tryckta skrifter, som avsiktligt och medvetet driva en politik, som är väsensskild från den som landets regering och riksdag enats om. Finnes ej lagliga medel för en sådan, frestas regeringen att tillgripa olagliga, och det är det mest betänkliga.

Jag vågar för min del således icke yrka, att förhandsgranskning må äga rum allenast då riket befinner sig i krig.

Bland de för landet skadliga verkningarna av en ohämmad tryckfrihet, som omnämnas i lagen, § 2, förekommer uttrycket »störa rikets fredliga förhållande till främmande makt».

I hela rekvisitet finnes inget uttryck, som är mera tänjbart, svårtolkat och ägnat att ingiva oro hos en sann vän av en fri press än detta. Det oaktat vågar jag ej påyrka att uttrycket skall utgå ur lagförslaget, och jag finner varje annan formulering av den tanke, som ligger bakom orden, svår att tolka på ensartat sätt.

Ett är för mig viktigast av allt under de tider, då krig ej råder i landet, och det är en spaltning av pressen. Den lojala pressen måste behandlas på annat sätt än den illojala. I stort sett har pressen i vårt land ådagalagt ansvarskänsla och har varit en ovärderlig tillgång för landets styrelse, för folkets sammanhållning och för rikets försvarsberedskap. Denna lojala press får icke göras ansvarig för eller klavbindas på grund av de missbruk av tryckfriheten, som tyvärr förekommit.

Den kungl. propositionen har i § 2 av lagförslaget ett uttryck, som lyder så: Konungen äger meddela stadgande om förhandsgranskning »i den omfattning så prövas erforderligt». I det ovan citerade uttrycket ur motiveringen till lagförslaget är ock en antydning given om åtskillnad mellan olika slag av tryckta skrifter.

Emellertid borde enligt min mening på bättre sätt i själva lagtexten markeras, att förhandsgranskning skall gälla allenast viss skrift, då krig ej råder i landet.

Jag hemställer, att konstitutionsutskottet måtte utforma lagtexten, ifall den avsikt jag vill vinna med denna motion skulle vinna beaktande. Jag bifogar ett par alternativ till åtskillnad mellan tryckta skrifter i allmänhet och viss skrift.

På grund av vad jag ovan anfört får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan förändring av förslaget till lag med vissa bestämmelser om tryckta skrifter vid krig eller krigsfara, att förhandsgranskning vid krigsfara allenast skall gälla viss skrift, samt att konstitutionsutskottet måtte utarbeta härför erforderlig lagtext.

Stockholm den 3 juni 1941.

Gust. Mosesson.

Bilaga.

Utkast

till

ändrad lydelse av 2 § censurlagen.

2 §.

Alternativ I.

Då riket befinner sig i *krig*, så ock då riket befinner sig i *krigsfara* och det nödvändiggöres av hänsyn till rikets farliga belägenhet, äger Konungen att, i den omfattning som prövas erforderlig, meddela stadgande om förhandsgranskning

i fråga om tryckta skrifter för att förebygga att däri offentliggöras meddelanden, som äro ägnade att undergräva krigslydnaden, försvåra militära företag eller eljest försämra krigsmaktens ställning eller försvaga rikets försvarskraft, samt

i fråga om viss tryckt skrift jämväl för att förebygga att däri offentliggöras meddelanden, som äro ägnade att störa rikets fredliga förhållande till främmande makt eller åsyfta att förbereda statsskicket omstörtande med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt eller äro ägnade att allvarligt störa ordningen inom landet.

Alternativ II.

Konungen äger att, i den omfattning som prövas erforderlig, meddela stadgande om förhandsgranskning,

då riket befinner sig i *krig*, *i fråga om tryckta skrifter* för att förebygga att däri offentliggöras meddelanden, som äro ägnade att undergräva krigslydnaden, försvåra militära företag eller eljest försämra krigsmaktens ställning eller försvaga rikets försvarskraft, samt

då riket befinner sig i *krig eller krigsfara*, *i fråga om viss tryckt skrift* för att förebygga att däri offentliggöras meddelanden, som nyss sagts eller som äro ägnade att störa rikets fredliga förhållande till främmande makt eller åsyfta att förbereda statsskicket omstörtande med våldsamma medel eller med hjälp av främmande makt eller äro ägnade att allvarligt störa ordningen inom landet.
